

[...]

N.

I gråa ålderdomen lefde der
en Man i Öster, som ur kära händer
en ring utaf oskattbart värde ägde.
Dess sten var en Opal, som skiftade
i hundra sköna färger och derjemte
den undergåfvan hade, att han gjorde
en hvar, som honom bar med tillförsigt,
kär båd för Gud och menniskor. Hvad under,
om Mannen uti Öster aldrig tog
den ringen af sitt finger och beslöt
förfoga, så att han alltjemt förblefve
i släkten, nemligen på sådant sätt.
Han skänkte ringen åt den käraste
bland sina söner och förordnade,
att denne åter skulle lemna ringen
åt den bland sönerna, han hade kärast.
Den käraste var då i kraft af ringen
och utan allt afseende på åldern
familjens hufvud, förste uti släkten.
Förstå mig!

S.

Jag förstår dig. Vidare.

N.

På så sätt Ringen kom från son till son
ner till en far, som hade trenne söner,
som alla voro honom lika kära,
ty alla voro lika lydiga.
Från tid till tid än en och än den andre
de syntes honom värdigare ringen,
allt som en hvar utaf de tre befann sig
allena med sin fader, och hans hjerta
ej delades utaf de andra begge.
Han hade därför ock den fromma svaghet
att lofva ringen åt en hvar af dem.
Det gick så länge nu det kunde. Slutligt

led det mot döden, och den gode Fadren
kom i förlägenhet. Det smärtade
att narra två af sina söner, som
trott på löfte. Hvad var nu att göra?
Han skickar hemligt till en Konstnär. Der
beställer han två nya ringar till
den tredje, och befaller ock, att hvarken
besvär fick sparas eller kostnad för att
få nya ringarna den gamla lika,
fullkomligt lika — och det lyckas Konstnärn.
När han får ringarna, kan fadren sjelf
ej skilja mönsterringen från de andra.
Förnöjd han kallar sina söner till sig,
hvar son särskilt, ger välsignelse och — ringen,
och dör. Du hörer väl Sultan?

S. *(som förvånad vändt sig ifrån ho[nom])*

Jag hör.

Är sagan slut snart?

N.

Hon är slut. Ty hvad

än följer, det förstås ju af sig sjelf.

Knappt fadren dött, förrn hvar och en af Brödren

kom med sin ring. En hvar vill vara Herren

i huset. Der blir granskadt, tvifladt, klagadt.

Förgäfves allt! Den rätta ringen var

ej att bevisa —

*(efter en Pause, hvarunder han väntat Sulta-
nens svar)*

— var så obevislig

som nu — den rätta Tron har blifvit oss.

S.

Hvad, skall det vara svaret på min fråga?

N.

Skall blott urskulda mig, om jag ej tror mig

i stånd att skilja ringarna, dem fadren

lät göra i den afsigt, att de skulle

ej kunna skiljas från hvarandra.

S.

Tror dock,
Religionerna, som jag har nämnt dig,
dock kunna skiljas, till och med på drägt
och mat och dryck.

N.

Blott icke till sin sanning.
Ty alla grundas de på Tradition,
en mundlig eller skrifven. Tradition
vi måste taga an på god tro. Men
hvars tro är den, man drager minst i tvifvel,
dock väl de Sinas, deras som från barnsben
ha gitt (!) oss prof uppå sin kärlek, aldrig
bedragit oss, om icke der det var
oss nyttigt att bedragas? Hur kan jag
tro mina fäder mindre än du dina?
Och omvänt, kan jag fordra utaf dig,
att du skall anse dina fäder för
bedragare och endast tro på mina?
Det samma gäller ju de Christna äfven?

S.

Vid Gud, som lefver. Mannen har dock rätt!
Jag måste tiga!

N.

Låt oss komma åter
till våra ringar.

Såsom redan sagdt,
en hvar af Bröderna anklagade
den andre, svor för domarn, att han hade
omedelbart ur fadrens händer ringen,
som ock var sanning: — att han redan länge
haft fadrens löfte att få ärfva ringen,
som ock var sanning. Men det var otänkbart
(bedyrade en hvar af dem), att fadren
had' varit falsk mot honom. Förrn han trodde
om sådan hedersfader, måste han,
ehuru ogerna, skylla Brödren för

falskt spel, och funne han bedragarn, skulle han nog ta hämnd.

Salad.

Och domarn nu? Det lyster mig att höra, hvad du vill låta Domarn svara. Tala!

N.

Han talte sålunda. Om I ej skaffen mig fadren hit, förvisar jag Er från min domstol. Tänken I, jag sitter här att lösa gåtor? Eller vänten I, att rätta Ringen öppnar munnen? Knappast. Dock vänten. Jag hör ju, den rätta ringen den underkraften har att göra älskad af Gud och menskor, det gör slag i saken. Det kunna ej de falska ringarna. Nu, hvem är den, som två af Er mest älska? Låt mig det veta! Eller verkar kanske ej ringen utåt, endast inåt? Hvaren sig sjelf allena älskar mest? Då äro de alla tre oäkta. Rätta ringen har troligt gått förlorad, för att dölja förlusten, att ersätta den, lät fadren tre ringar göra för den enda.

S.

Herrligt!

N.

Och alltså (fortfor Domaren), om I mitt råd ej önsken Er i stället för mitt domslut, gån. Mitt råd är det: Tan saken alldeles, som hon är. Har hvar och en sin ring af fadren, så må han ock tro den vara äkta. Möjligt, att Er far ej längre ville tåla i sitt hus den enda ringens Tyranni, och säkert att han Er lika älskat alla tre och icke ville göra orätt åt

de två för att den tredje gynna. Nu välan!
En hvarje bemöde sig om fördomsfri,
oegennyttig kärlek mot den andra.
En hvar försöke, som i kapp, att lägga
i dagen rätta ringens undergåfva
med saktmod, med fördragsamhet, med fromhet,
med innerlig förtröstan till Guds hjälp.
Och när då stenens kraft bevisat sig
hos Edra söners söner, då om tusen
eller om tiotusen år, jag stämmer
dem inför denna stol. En visare,
en högre Man än jag
då sitter uppå denna stol och dömer.
Så talade blygsamme Domarn.

S.

Gud!

N.

Nu, Saladin, i fall du tror dig sjelf
den vise vara, den utlofvade — —

S.

*(som störtar till honom och fattar hans hand.
den han ständigt håller, ända till slutet)*

Jag stoft, jag matk?

O Gud!

N.

Hvad fattas dig?

S.

O, Nathan, Nathan. Dina tusen år,
som Domarn talte om, de äro icke
ännu förgångna, och hans domstol är
ej min, gå, gå, men Nathan, var min vän!

Quelle:

Gotthold Ephraim Lessing: Nathan den Vise. I översättning av Esaias Tegnér.

Utgiven av Nils Palmborg. Lund 1946.

In: Lunds Universitets årsskrift. N. F. Avd. 1. Bd. 42, Nr. 8, 1946. S. 114 - 120.